

'Blijven erkennen dat veiligheidskunde geen waardevrije zaak is'

'De politiek is wel degelijk geïnteresseerd in arbeidsomstandigheden. Binnen iedere fractie is wel iemand aanspreekbaar over het onderwerp. Wij zijn altijd heel welwillend ontvangen in Den Haag. Onze no-

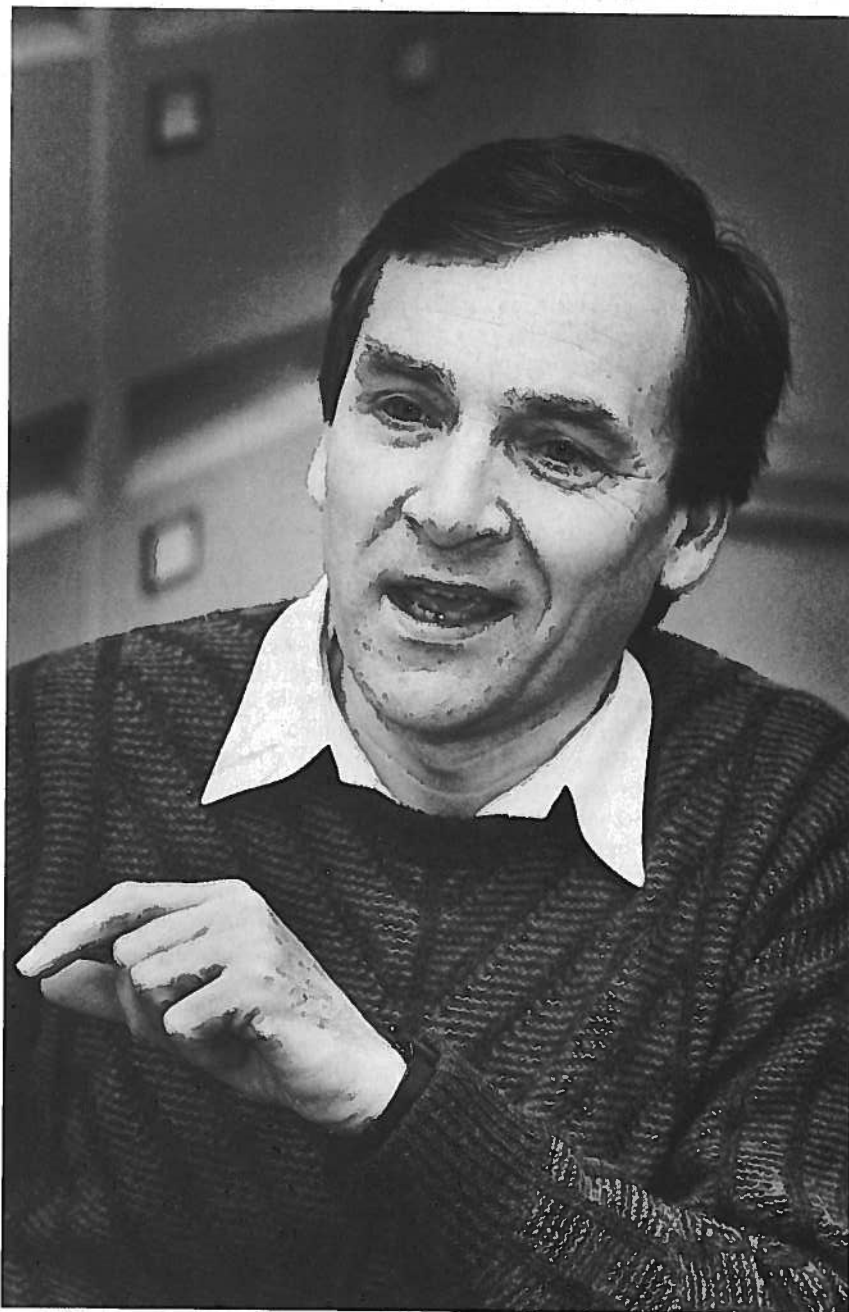
ta's zijn gelezen. Ideeën hebben zelfs geleid tot wetswijziging. Maar daarmee is niet gezegd dat we honderd procent tevreden zijn.'

Drs. M. Schenke en ir. R. in 't Veld stappen uit het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde (NVVK). Zes jaar is mooi geweest. Nu is het tijd voor anderen. Afscheidsgesprek met twee bevlogen heren.

Het opstappen lijkt aftredend voorzitter Schenke en aftredend hoofdbestuurslid In 't Veld niet makkelijk af te gaan. Tijdens het interview blijkt dat beide veiligheidskundigen nog overlopen van ideeën. De NVVK is een heel eind op weg, maar nog lang niet op plaats van bestemming. Dat is iets waar ze hun opvolgers ook op willen wijzen.

Waar Schenke en In 't Veld de afgelopen jaren sterk op gelet hebben is dat de NVVK de juiste filosofie bleef aanhangen. Die filosofie komt er op neer dat regering, parlement en sociale partners de beslissingen op, in dit geval, het terrein van arbeidsomstandigheden moeten nemen aangezien zij de verantwoordelijkheid voor de samenleving dragen. Geluiden vanuit andere organisaties van deskundigen dat regering, parlement en sociale partners te weinig van het onderwerp afweten en daarom geen beslissingen kunnen nemen, drukt de NVVK in eigen geledingen de kop in. In 't Veld: 'Vanuit andere organisaties hoor je vaak dat zij de deskundigheid hebben om beslissingen te nemen, dat zij weten hoe het moet, dat zij dus eigenlijk de beslissingen moeten nemen. Laat het maar aan ons over. Dat idee hangt de NVVK beslist niet aan. Onze taak is het aandragen van professionaliteit, van deskundigheid en van adviezen. We proberen invloed uit te oefenen, maar de uiteindelijke beslissing ligt bij de politiek en de sociale partners. Dat maakt essentieel deel uit van onze filosofie.'

'De hoofdgedachte binnen de filosofie van de NVVK is natuurlijk dat we op weg moeten naar betere arbeidsomstandigheden voor werknemers. En daar bedoel ik ook de directeur ►

Ir. R. in 't Veld: 'Onze taak is het aandragen van professionaliteit, van deskundigheid en van adviezen.' Foto Ron Offermans.

Interview

mee, want dat is ook een werknemer', vult Schenke aan. 'Maar wat wij ook als filosofie aanhangen, is de onafhankelijkheid van de veiligheidskundige. Als veiligheidskundige moet je onafhankelijk zijn naar werkgevers én werknemers. En dat is wel eens moeilijk. Alle leden van de NVVK moeten doordrongen zijn van het feit hoe ze in bedrijven horen te opereren.'

In 't Veld: 'Daar hebben we in 1986 ook een nota over geschreven. Daarin staat hoe je met onafhankelijkheid omgaat en hoe beslist niet.'

De houding van de NVVK richting beleidsmakers, kunt u die eens nader toelichten?

Schenke: 'De NVVK speelt een adviserende rol binnen de Arboraad via de werkgroep voor de veiligheidszorg. Verder proberen we bepaalde ontwikkelingen te signaleren. We zijn ook altijd bezig het parlement te beïnvloeden door toezending van nota's, door het brengen van bezoeken. Als we de afgelopen tijd overzien, dan is die beïnvloeding redelijk succesvol. Kijk naar het recent succes betreffende het advies dat de Arboraad heeft uitgebracht over de algemene maatregel van bestuur over het onderwijs. In de laatste zes jaar signaleer ik echt een omkeer. Men schakelt ons meer in dan vroeger, we hebben een duidelijke belangensbehartiging binnen de commissies en werkgroepen van de Arboraad. Dat geldt trouwens ook voor de andere beroepsverenigingen. En wat je ook ziet is dat de directeur-generaal van DGA zich bij het voorbereiden van het beleid graag omringt met deskundigen gerecruteerd via de verenigingen.'

Toch kunnen we ons niet altijd onttrekken aan het idee dat Den Haag weinig belangstelling heeft voor arbeidsomstandigheden.

Schenke: 'Leerling is geïnteresseerd, De Leeuw, Rempt, Leijnse, Nypels'. 'Wat we wel hebben gemerkt is dat het verbeteren van arbeidsomstandigheden door allerlei economische factoren een beetje uit het zicht is geraakt. In de jaren zeventig lag dat heel anders', aldus In 't Veld. 'Nu zijn er zo veel andere dingen op puur economisch terrein die de aandacht verdienen. Maar je ziet de aandacht voor arbeidsomstandigheden de laatste anderhalf jaar weer terugkomen. Na alle discussies over de Arboret merk je bij alle fracties een zekere vastberadenheid. Zo van: het mag

hier dan niet om topic nummer 1 gaan, maar we houden het kabinet wel aan toezeggingen die gedaan zijn. Dat de Arboret binnen acht jaar na 1983 moet zijn ingevoerd, daar wordt toch Kamerbreed aan vastgehouden. Als we een bezoek brengen aan de partijen, blijkt ook altijd dat men onze nota's heeft gelezen. Ideeën van de NVVK zijn ook meegenomen door fracties en uiteindelijk in wetswijzigingen opgenomen.'

Geeft u eens een paar voorbeelden.

'De geheimhoudingsplicht zat alleen bij de BGD en niet bij de Veiligheids-

Er moet in Europa meer eenheid komen onder de beroepsverenigingen

dienst, dat is gewijzigd. In art. 19 van de Arboret stonden onduidelijkheden over het recht van de hoofd van dienst betreffende vrije toegang naar de werkgever, ook gewijzigd. De taakverdeling tussen de Veiligheidsdienst en de Gezondheidsdienst. Daar zaten omissies in. Hebben we actie op ondernomen.'

Schenke: 'We mogen niet ontevreden zijn over de afgelopen periode en de dingen die daarin zijn bereikt. Als bestuur mag je eigenlijk nooit tevreden zijn, er is altijd wel iets te verbeteren. Op het moment bestudeerden we de richtlijnen over arbeidsomstandigheden van de Europese Commissie. Ik verwacht in 1992 een grote opleving van de aandacht voor arbeidsomstandigheden. Daarmee zeg ik niet dat het komt tot een uitbreiding van goede arbeidsomstandigheden, er zal zelfs een stagnatie optreden, maar de aandacht zal toenemen.'

In 't Veld: 'Als ik nog even door mag gaan op 1992, ik heb zo m'n twijfels over die stagnatie. Ik denk dat dat niet voor alle gevallen opgaat. Zeker niet binnen de politiek. Als je ziet wat er in de sfeer van ambtenarij een aandacht is voor arbeidsomstandigheden. Als je de Europese kaderrichtlijnen over veiligheid en gezondheid vergelijkt met de Arboret, dan moet de Arboret op een aantal punten nog

worden aangepast anders houden we het hier niet bij. Binnen DGA is ook al het nodige verschoven om überhaupt de hele Europese ontwikkeling bij te kunnen houden. Als je puur als deskundige of technicus naar de richtlijnen kijkt, dan blijkt er van stagnatie geen sprake. In tegendeel zou ik haast zeggen.'

Schenke: 'Waar ik me ongerust over maak is dat Europese ambtenaren kennelijk druk aan de gang zijn, maar zonder invloed van welke beroepsvereniging in Europa dan ook. Het is juist van belang dat we vroeg invloed uitoefenen binnen werkgroepen van ambtenaren. Een voorwaarde daarvoor is dat er in Europa meer eenheid komt onder beroepsverenigingen. Daartoe heeft de NVVK het initiatief genomen. Op 17 april vindt in Oostende een bijeenkomst plaats waarbij het IOSH is uitgenodigd door ons en onze Belgische collega's. Ook de Duitse vereniging zal hopelijk aanwezig zijn.'

Binnen de NVVK is het nodige te doen geweest over het maken van een zogenaamd register. Wat was de reden voor de NVVK om een register op te stellen?

Schenke: 'Met het register, dat overigens geamendeerd is, willen we de stelling tot verdere professionalisering van de vereniging betrekken. Dat kan alleen als de NVVK haar eigen normen en waarden vaststelt. Dat houdt vervolgens weer in dat je moet vertellen wat een veiligheidskundige is. Art. 19 zegt wel wat over begrip veiligheidskundige, maar er staat geen definitie in, geen identiteit. Dat is een reden geweest. De tweede reden is dat allerlei mensen zich veiligheidskundige noemen ofschoon ze dat werk niet doen in het kader van de arbeidsomstandigheden.' 'Je zou je kunnen afvragen waarom een register als er al een art. 19 is', legt In 't Veld voor. 'Ik denk dat het goed is om vast te stellen dat het vak veiligheidskunde veel breder is dan alleen het deel dat in de Arboret wordt behandeld. Wij definiëren veiligheidskunde als de toegepaste wetenschap die zich bezig houdt met alle bedreigingen die van het systeem uitgaan, ongeacht wat er bedreigd wordt. Omdat het vak breed is hebben we gezegd dat we ons niet alleen door de Arboret moeten laten leiden. Probleem is nu dat qua positie, wetelijke onderbouwing en definiëring alleen in de Arboret iets over veiligheidskunde staat en niets in de andere wetgeving. Dat brengt het gevaar met zich mee dat je je als vereniging én als individu compleet laat focussen op de Arboret. Daardoor wordt men eigenlijk de technische ►

component van de bedrijfsgezondheidskunde, wat een ontkenning is van het vak veiligheidskunde. Met recht een reden om eigen normen en waarden aan te leggen.'

'Nog een reden om een register op te stellen heeft betrekking op de opleidingen', vervolgt In 't Veld. 'In het concept erkenningsbeleid wordt gesproken over het erkennen van bepaalde opleidingen. Maar er wordt niet gesproken over buitenlandse

niveaus via een andere weg hebben bereikt in de prullenbak gooien. Als bestuur hadden we duidelijk een verplichting naar de leden toe. Binnen de NVVK zitten mensen die langs allerlei verschillende opleidingen op een bepaald niveau zijn gekomen. Tegen hen kan je toch niet zeggen: jij doet niet mee, want je hebt die en die opleiding niet gevolgd.'

Schenke: 'Niet alle leden zullen kunnen voldoen aan de gestelde eisen in het register. Als je te veel water in de wijn doet qua opleidingseisen, dan heb je een slap register dat geen betekenis heeft.'

het register buiten de NVVK te organiseren. Zo krijgt het register een maatschappelijk draagvlak en is er geen relatie met het lidmaatschap van de NVVK en hoe je daarin functioneert.'

Heeft de NVVK het register voorgelegd aan de opleidingsinstanties?

Schenke: 'We hebben onder andere contact opgenomen met het NIA, de post-HTO opleiding en de vakgroep Veiligheidskunde Technische Universiteit in Delft en het stuk met hun doorgenomen. Bij die besprekingen zijn bepaalde verschillen van mening blijven bestaan, daar kan in de toekomst over worden gesproken. We hebben er ook over gesproken met werkgevers en -nemers en met DGA. Informeel hebben we gehoord dat de werkgevers en -nemers het register een goede zaak vinden. Van De Roos hebben we een brief ontvangen waarin hij schrijft dat hij het register voor de niet-aangewezen bedrijven een mooie zaak vindt.'

De NVVK heeft het initiatief genomen tot oprichting van het Arboplatform.

Wat was voor u de aanleiding om een platform te organiseren en wat is de rol van de NVVK binnen de organisatie?

Schenke: 'De politiek heeft gezegd alleen met in de wet genoemde functionarissen te willen spreken. Dus alleen met bedrijfsartsen en veiligheidskundigen. Ergonomen, arbeidshygiënist, bedrijfsverpleegkundigen en ga maar door, die komen niet aan de orde. Dat vindt de NVVK een rare zaak. Vandaar dat we besloten om met de andere beroepsverenigingen een front te vormen. Dat bleek geen makkelijke zaak aangezien de verenigingen met elkaar overhoop lagen over stellingen en principes. En er waren de nodige misverstanden. Maar door de masserende rol van DGA zijn die verschillen tot redelijke proporties teruggebracht. De verstandhouding tussen de verenigingen is nu beter, maar we zijn nog niet waar we willen zijn.

De inbreng van de NVVK in het platform is een sturende geweest. Wij zeggen altijd: kijk naar DGA, naar de politiek, naar de werkgevers- en werknemersorganisaties en bedenk dan hoe zij tegen ons aan kijken. Dat heeft resultaten opgeleverd. DGA en de Arboraad hebben beide behoefte aan de deskundigheid binnen het platform.'

'Mijn ervaring is dat de onderlinge leden minder moeite met elkaar hebben gehad dan de beroepsverenigingen zelf', legt In 't Veld uit. 'Bedrijfsartsen en veiligheidskundigen blijken in de praktijk best in

Drs. M. Schenke: 'Het gaat om werknemers, niet om aandeelhouders.'

Foto: Ron Offermans.

opleidingen of over gelijkwaardigheid. De NVVK vindt dat dom, daarmee grens je de mogelijkheden voor de toekomst af. Dat bezwaar is niet gedeeld. Dat vinden wij een hiaat, reden dus om een register te maken om toch een mogelijkheid te hebben om de zaak proberen te beïnvloeden. In ons register is wel sprake van gelijkwaardigheid. Bij gevallen waar dat op het eerste gezicht niet duidelijk is wordt dat aan de beoordelingscommissie waarin NVVK-onafhankelijke deskundigen zitten voorgelegd. Die commissie beoordeelt de zaak. Wat de AMvB op grond van art. 19 doet, is mensen die hun kennis en

Het begrip register heeft een wat nare bijklank.

Schenke: 'Het zou inderdaad kunnen betekenen jezelf afschermen, een stand waar anderen alleen via een hoge drempel binnenkomen. Dat willen wij niet, wij willen geen statusregister zijn. We hebben wel een indeling gemaakt, maar daarbij zijn een woord 'hoofd' en 'ondergeschikte' weggefallen. Het register kent wel de indeling opleiding op middelbaar en hoger niveau. Dat zijn nu eenmaal de termen van de onderwijswereld.'

In 't Veld: 'Om nog eens extra op het feit te wijzen dat er van status geen sprake is, is er bewust voor gekozen

staat om afspraken te maken. Er hebben zich alleen problemen voorgedaan bij veiligheidkundigen in bedrijven die zijn aangesloten bij een regionale BGD. Die problemen speelden nog meer toen regionale BGD's zich gingen omvormen tot regionale Arbodiensten die ook het veiligheidspakket gingen leveren. Deze zaak verliep niet altijd even fijn, maar in de praktijk is het nog altijd tot een oplossing gekomen.'

In de praktijk laat zo nu en dan de discussie op over het her- en erkennen van de veiligheidkundige.

In 't Veld: 'In de Arbowet worden twee functionarissen genoemd, bedrijfsartsen en veiligheidkundigen. Dat zien wij als een eerste lijnszorg in de breedte. Wanneer het in een bedrijfssituatie nodig is op die twee punten te specialiseren, dan is dat verstandig om te doen. We hebben er niets op tegen dat arbeidshygiënisten of ergonomen zich op een deel van de gezondheidszorg en veiligheidkunde gaan specialiseren. Het probleem was alleen dat die mensen een herkenbare plek wilden scheppen, ze wilden ook in de wet worden genoemd. Daar heeft de NVVK zich tegen verzet onder het motto: veiligheidkunde dekt het hele terrein, arbeidshygiëne is grotendeels een verbijzondering van de gezondheidszorg. Naar de ergonomen toe zijn we iets minder duidelijk geweest. Wij hebben niets tegen andere beroepsverenigingen, maar waarom versnippering? Iedere veiligheidkundige heeft tijdens de opleiding het onderwerp arbeidshygiëne bestudeerd. Daarmee kan hij in voldoende mate eerste lijnszorg bieden. Maar in moeilijke gevallen kan ik me voorstellen dat binnen de dienst een arbeidshygiënist rondloopt.'

Wat later: 'Een van de oorzaken van dit probleem is de definitie van gezondheid. Wanneer je gezondheid breed ziet kunnen een aantal functionarissen onder die noemer werken. Maar vaak is alles wat met gezondheid te maken heeft alleen voorbehouden aan bedrijfsartsen. Zo werd en wordt nog steeds gedacht. Ik denk dat dat de reden is geweest waarom de NVvA zich in de beginjaren volledig richting bedrijfsartsen heeft gewend. Dat heeft een hoop verwarring veroorzaakt omdat arbeidshygiëne een natuurwetenschappelijk vak is, net als veiligheidkunde. Wij hebben de NVvA laten weten dat ze meer raakvlakken met ons hebben en dat ook wij werken aan gezondheid. Maar dat betekent niet dat ook zij in principe in een BGD moeten zitten. Samen met de NVAB en de NVvA hebben we nu afspraken gemaakt

over de eerste en tweede lijnszorg.' Schenke: 'Helaas is bij DGA de organisatie nog op de onjuiste gedachte geënt. Alles wat daar met arbeidshygiëne te maken heeft zit bij de directie Gezondheid.'

Is er eigenlijk nog wel aandacht voor veiligheid? De indruk bestaat dat gezondheid wel erg veel aandacht krijgt. In 't Veld: 'Binnen de veiligheid is een duidelijke verschuiving van de meer 'klassieke' veiligheid naar de 'moderne' veiligheid. Van ongevalsbeheersing naar zaken als de invloed van chemische stoffen, straling en

Onterecht worden de meer moderne veiligheidsaspecten vaak gezien als onderdeel van de gezondheidszorg

biologische risico's. En terecht. Daarmee kan je echter niet de conclusie trekken dat er geen aandacht is voor veiligheid. Het hangt van het bedrijf af welk aspect van veiligheidkunde aan de orde is. Onterecht worden de meer moderne veiligheidsaspecten vaak gezien als onderdeel van de gezondheidszorg.'

Het zoeken naar een nieuwe NVVK-voorzitter is geen gemakkelijke zaak geweest. Wat is daar de oorzaak van? Schenke: 'Het is inderdaad geen eenvoudige klus geweest om een nieuwe voorzitter te vinden. Maar gelukkig is na lang zoeken een goede kandidaat gevonden. Ik voel me als voorzitter namelijk verantwoordelijk voor mijn opvolging. Je ziet dat er steeds minder tijd is om bestuurswerk te verrichten. Dat komt door de gang van zaken in de samenleving. En als men het werk wel wil doen, dan is er altijd wel een chef of werkgever die het tegenhoudt. Bestuurswerk kan zich niet meer in alle vrijheid ontwikkelen. Daar zitten alle verenigingen mee. Ik denk dat DGA best iets aan die ontwikkelingen zou kunnen doen. Het is toch zo dat niets in deze samenleving zonder geld kan. Je krijgt de neiging bij het geven van adviezen aan DGA of de Arboraad ook geld te vragen.'

Schenke: 'Het is belangrijk dat het nieuwe bestuur zal moeten blijven

erkennen dat veiligheidkunde geen waardevrije zaak is. Je moet keuzes maken. Geen partijpolitieke keuzes, maar je moet wel een richting op. En dan zal het zo zijn dat de ene partij meer aan het beeld beantwoordt dan de andere. Het NIA is naar mijn mening ook veel te neutraal. Waar hebben we het nou over? Over arbeidsomstandigheden. Het gaat om werknemers, niet om aandeelhouders! Verder moet het nieuwe bestuur de ingeslagen lijn naar professionalisering blijven volgen. En ten slotte wil ik adviseren om de samenwerking op het arboterrein vanuit de NVVK te versterken, anders maken we ons belachelijk in de ogen van de politiek en de werkgevers- en werknemersorganisaties.'

In 't Veld: 'Het hoofdbestuur moet de contacten met DGA inderdaad goed onderhouden. Wat ook belangrijk is, is veel aandacht te schenken aan eigen beleid en onderzoek. Wil je blijvend invloed houden, dan moet je je beleid goed onderhouden. Dat kan alleen als je onderzoek doet. Wat weer geld en mankracht kost. De vraag die je dan weer kan stellen is, hoe organiseer je dat? Daar zijn denk ik wel mogelijkheden voor. Bijvoorbeeld via samenwerking met onderzoeksinstituten. Het nieuwe bestuur zou daar mee nadruk op moeten leggen, daar heeft het in het verleden wel eens aan geschort.'

**Monique van Blijswijk
Godfried Korstjens**